

עבודה זרה לח

משה שווערד

1. תוספות מסכת עבודה זרה דף לז עמוד ב ד"ה והשלקות מנהני

והשלקות מנהני מילי - אומר ר"ת דמדבעי תלמודא בשלקות וקסבר מדאורייתא היא שמא גזירה קדמונית היא ולא נגזרה עם הפת ושלקות היא עניני תבשיל כדמשמע בהך שמעתא ומתחלה גזרו עליה מטעם חתנות ועל הפת לא גזרו משום דלא שייך ביה חתנות כ"כ עד שבאו שמאי והלל וגזרו בי"ח דברים גם על הפת ואף על גב דבמתניתין תני פת מקמי שלקות מ"מ שלקות גזירה קדמונית יותר היתה וכשהתירו את הפת לא התירו שלקות מהאי טעמא דפת ושלקות תרי מילי נינהו ואור"ת נמי דצריך לערב עירובי תבשילין בפת ושלקות ומביא ראיה מדאמרין בפ"ב דביצה (דף טו:) ר"א אומר אין אופין אלא על האפוי ואין מבשלין אלא על המבושל שנאמר את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלן וכן פי' בה"ג אכן ר"י אומר דבעירובי תבשילין סגי בחד או בפת או בתבשיל ולית הלכתא כההיא דר"א דשמותי הוא וגם הולך בשיטת חנניה אליבא דב"ש דבעי פת ותבשיל וחמין טמונין וב"ה מתירין ובירושלמי דביצה פליג ר' יהושע בהדיא עליה דר' אליעזר והכי איתא התם את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלן ר' אליעזר אומר אופין על האפוי ומבשלין על המבושל רבי יהושע אומר אופין ומבשלין על המבושל ואמרין בשל סופרים הלך אחר המיקל ורבי יהושע מיקל הוא ועוד דבתלמוד שלנו חנניה אליבא דבית הלל לא מצרכו אלא חד ומיהו העולם נהגו לערב בפת ותבשיל הואיל ויצא דבר מפי ה"ג ור"ת [וע"ע תוס' ביצה יז: ד"ה אמר רבא].

2. חדושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף לז עמוד ב

והשלקות. פירוש כל דבר שבשלו גוי ואפילו בכלים כשרים, ומסקנא דגמרא דאיסורא דרבנן הוא משום חתנות, והא ודאי מדקתני הפת והשמן והשלקות מכלל דכל חדא גזרה באנפי נפשה הוות ולא נגזרו פת ושלקות ביחד ולהכי עייל תנא שמן בינתים, ודעת ר"ת ז"ל כי על השלקות גזרו תחלה תדע שהרי היו סבורין בגמרא דאיסור תורה הן אלמא גזרה קדמונית היתה, ואף על פי שגזרו על השלקות לא נכלל פת בכללם דאע"ג דפת יש בו משום בישול, אף על פי כן אינו נכלל בלשון שלקות ולא בלשון בשולי גוים, וכדאמרין (ביצה ט"ו ב') אין אופין אלא על האפוי ואין מבשלין אלא על המבושל, ואחרי כן בימי תלמידי שמאי והלל גזרו על הפת בכלל י"ח דבר, והביא ר"ת ז"ל עוד ראיה לדבריו שאין פת בכלל שלקות מדאיתנין לומר בגמרא דאיסור שלקות מדאורייתא מדכתיב אוכל בכסף תשבירני ומים בכסף תתן לי מה מים שלא נשתנו מבריינתן על ידי האור כו' ופרכינן מידי אור כתיב ואמאי לא פרכינן דאם כן אף פת נמי יהא אסור מן התורה, אלא ודאי מדלא פרכינן הכי מכלל דאפיה אינה בכלל בשול, ואין זו ראיה דהא אפילו לדברי ר"ת ז"ל נמי תקשה לך אמאי לא פרכינן מפת דהא בקרא לא כתיב שלקות ולא בשול אלא אוכל, ופת אוכל הוא, אלא על כרחין יש לנו לומר דבדין הוא דמצינן למיפרך הכי אלא דניחא ליה למיפרך טפי מידי אור כתיב, וגם הרב רבינו יונה ז"ל כך פירש בשם רבותיו ז"ל כפירושו של ר"ת ז"ל, ויהיב טעמא למילתא כי בתחילה לא רצו לגזור על הפת מפני חיי נפש כי הרבה סומכין על הפלטר מה שאין כן בשלקות, ואחרי כן כשראו שצריך לגזור בדבר יותר ושהיה לו קירוב עם הגוים מחמת הפת גזרו עליו, והא דקתני תנא מעיקרא גזרת פת מפני שהיתה גזרה חדשה וקרובה יותר חביבה ליה ואקדמה.

אבל רבינו הר"ם ז"ל פירש שאין צורך לכך, אלא ודאי על הפת גזרו תחלה כדרך ששנו במשנתנו ומשום דשכיח קירוב ידיה, ועל השלקות לא גזרו דלית ביה קירוב כולי האי, ואחרי כן ראו שהיו צריכין לגזור גם על השלקות וגזרו עליהם, ומה ששאלו בגמרא על השלקות מנא הני מילי ולא שאלו כן על הפת, טעמא דמילתא משום דשלקות ליכא קירוב כולי האי והיה נראה להם שאין ראוי לגזור עליהם משום חתנות, ונכון הוא.

3. שערים מצויינים בהלכה

מה מים שלא נשתנה מבריינתן ע"י האור, אף אוכל שלא נשתנה מבריינתו ע"י האור. יש לדקדק, היאך יש כח ביד חכמים לאסור דבר

המפורש בקרא להיתר [ע"י בטו"ז יו"ד סי' קיז ס"א], דהכא כתיב מפורש (דברים ב-כח) "אוכל בכסף תשבירני וגו'". וברביד הזהב (שם) מפרש, דעפ"י ההיקש סמכו חז"ל לומר דלא התירה התורה רק בתנאי שלא נשתנה ע"י האור, ובזה מיושב הא דלא מייתי הרי"ף והרמב"ם היקש זה, דלא גמרינן מיניה איסור אף לאסמכתא, אלא שמצאו כאן חז"ל מקום לגזור, דקרא מיירי באוכל דומיא דמים שלא נשתנו מבריתן, והם גזרו על אלו שנשתנו, ומה"ט שינה הכתוב לכתוב "אוכל" ולא כתב "לחם", אלא שהניחה התורה מקום לגזור על פתם וכתב אוכל, ופירש ג"כ מה שעושין ממנו לחם. וכ"כ בתורת חיים שיש סמך מהאי קרא לאסור פת עכו"ם, מדנקט קרא אוכל ומתרגמינן עיבורא, ולא כתיב לחם בכסף תשבירני כו'.

4. ספר סדר יעקב

וקרא אסמכתא בעלמא. ע' פמ"ג פתיחה כוללם ח"א אות כ' דליקור דרבנן שיש צו אסמכתא חמור מליקור שאין צו אסמכתא. וכ' דיש צ' אסמכתות, אסמכתא חשובה, שיש רמז נקרא לדבר זה ויש אסמכתא בעלמא שאין לזה הדבר רמז בפסוק ע"ש.

5. רש"י מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א ד"ה מדרבנן
מדרבנן - שלא יהא ישראל רגיל אצלו במאכל ובמשתה ויאכילנו דבר טמא.

6. תוספות מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א ד"ה אלא מדרבנן
אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא - פרש"י דרבנן גזור משום דחייש שמא יאכילנו דברים טמאים ויותר היה נראה לפרש הטעם משום חתנות וכן פ"ה במתני' אומר הר"ר אברהם ב"ר דוד דודאי שלקות אסרו חכמים כשהעובד כוכבים מבשל בביתו אבל כשהוא מבשל בביתו של ישראל אין לחוש לא לחתנות ולא לשמא יאכילנו דברים טמאים ולא הודה לו ר"ת דודאי כיון שהעובד כוכבים מבשל לא חלקו כלל חכמים בין רשות הישראל לרשות העובד כוכבים כי לעולם יש לחוש שמא לא יזהר גם בביתו של ישראל כמו בביתו של עובד כוכבים.

• דף על הדף מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א
בגמ': אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא... ויש להביא מדברי התוס' ביצה (ג' ע"א) ד"ה גזירה שמא יעלה ויתלוש וכו' שכתבו בתו"ד:
"ומטעם זה אכל רבינו אלעזר ממ"ץ דג מלוח שצלתו שפחתו בשבילה בשבת, דלמאי נחוש הלא לא צלאתו בשבילו וכו' ואי משום מוקצה וכו' ע"כ. ויש לשאול שלכאורה יש כאן בעיה של בישולי עכו"ם, ואיך יכול היה לאכול מה שצלתה שפחתו. ונראה לכאורה דס"ל לר"א ממ"ץ כהראב"ד דדוקא

בביתו של עכו"ם יש את האיסור של בישולי עכו"ם. [ובפשטות י"ל שהיו דגים קטנים, דלית בהו משום בישולי עכו"ם].

בכנסת הגדולה יו"ד ריש סי' קי"ג (בהגהות ב"י) חוקר מי הוא ה"ראב"ד" הזה שמובא בתוספות שמחדש קולא זו, שאם זהו הראב"ד בעל ההשגות, ל"ל השיג כן על הרמב"ם (בפי"ז מהל' מאכ"א) שאוסר בבישול הגוי בבית ישראל. ובמרדכי מביא זה מהר"ר אברהם דאורלייניש, ובודאי שאינו הראב"ד.

• שו"ע יו"ד סימן קיג

(ד) יש מי שמתיר בשפחות שלנו, ויש מי שאוסר, ואפילו בדיעבד (תשובת הרשב"א ס' ס"ח): הגה - ובדיעבד, יש לסמוך אדברי מתירים (ארוך כלל מ"ג והגהות ש"ד). ואפילו לכתחלה נוהגין להקל בבית ישראל שהשפחות והעבדים מבשלים בבית ישראל, כי אי אפשר שלא יחתה אחד מבני הבית מעט (שם):

7. תוספות מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א ד"ה איכא בינייהו

איכא בינייהו דגים קטנים וארדי ודייסא - פי' שאינם נאכלים חיים ואין עולין על שולחן מלכים ואור"ת דמדנקט הני ולא נקט דבש וגבינה שעולין על שולחן מלכים ונאכלים חיים ש"מ דבעי למנקט דברים שנעשה בהם לשון אחרון מוסף על הראשון ולהקל עליו דאפילו אינו נאכל חי כיון שאינו עולה לית ביה משום בישולי עובדי כוכבים ולכן פסק ר"ת דהלכתא כהני תרי לישני ואי איכא חד מינייהו או נאכל חי או אינו עולה אין בו משום בישולי עובדי כוכבים דבשל סופרים הלך אחר המיקל ...

8. שערים מצויינים בהלכה

כל הנאכל כמות שהוא חי. פי' הריטב"א שראוי לאוכלו כמות שהיא חי, ואע"פ שאין הרגילות לאכלו אלא מבושל, והכי רהיט כוליה פרקין. ועי' בגליון מהרש"א (יו"ד סי' קיג ס"א) שנסתפק בענין פירות שלא נתבכרו עדיין כל צרכן ואין נאכלין עדיין חיין, אם יש בהם משום בישול עכו"ם, וטעם הספק אם הפירוש כל הנאכל כמות שהיא חי קאי על המין, דאם אינו נאכל כמות שהיא חי שרי, אף שזה אינו נאכל מחמת שלא נתבכר עדיין, והביא מדברי האו"ה (דין בישול עכו"ם אות ד) דהני אגסים הקשים אע"פ שאין נאכלין חיים, מ"מ אם בישלם עכו"ם מותרים, משום שהרוב שבמינו עיקר אכילתן חיים כו' עי"ש. ועי' בדרכ"ת (שם סוף סק"ד).

9. ערוך השולחן יורה דעה סימן קיג סעיף יב

דבר פשוט הוא דלענין דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי הולכין אחר רוב בני אדם דאם הרוב אין אוכלין מאכל זה כמות שהוא חי אף שהיחיד אוכלו מ"מ אסור גם לאותו יחיד לאכלו מבושל ואם הרוב אוכלין זה כשהוא חי אף שהיחיד אינו יכול לאכלו רק מבושל מ"מ מותר בו דבטלה דעתו אצל כל אדם וכן פסק אחד מגדולי אחרונים [פר"ח סק"ג] אבל אם מדינה אחת אוכלת כשהיא חיה ומדינה אחרת אין אוכלין אותה רק מבושל אין נבטלין זה לזה [עי' תוס' שבת צ"ב ב ד"ה ואת"ל ועירובין כ"ח ד"ה ובבל ודו"ק]:

חמנות, או דלאו שם בישול עלה, דהרי בלא"ה ראוי לאכילה ואין בישול אלא על דבר שלא נאכל קודם הבישול. וע' לי' רש"י ביצה ד' נו. ד"ה אין בהם. אהא דדגים קטנים מלוחים אין בהם משום ב"ע וז"ל שגזרו חכמים בבישולי נכרים משום חמנות ועל שנאכל כמו שהוא חי לא גזרו על בישולו, דכיון שנאכל כמו שהוא חי אינו בישול דלא אהני מידי וכו' עכ"ל מ' דלאו שם בישול עליה, אך קשה דא"כ למה קומץ עליהם משום ערוב תבשילין (וכדלהלן כאן בגמ') הא לא מיקרי מבושל. שו"ר בר"ן ביצה שם הובא באגלי טל מלאכת האופה סעיף כ' ס"ק א'. שהוכיח מערוב תבשילין דבאמת בישול הוא אלא דליכא איקרובי דעתא וכהנך הראשון. וז"ל הר"ן שם (בריי"ף ד' ה:): שאע"פ שאין בו משום ב"ע, לאו משום דלא להוי "תבשיל" אלא דהתם משום איקרובי דעתא הוא, וכל שנאכל כמות שהוא חי, אין קרוב הדעת בבשולו וכו' עכ"ל וז"ע על רש"י.

כל הנאכל כמו שהוא חי וכו' יל"ע טעמא, אי דכה"ג כיון דהגוי לא הועיל (הרבה) בבישולו דהא בלא"ה היה נאכל אין בו משום איקרובי דעתא וליכא משום

ובענין דבר המבשל לבשולי כדמכח, מיקרי בשול הואיל ונתבשלו מ"מ ואע"פ שאין צריכין בישול וכו'. ונ' שכוון למה שכו'. אך הוסיף דע"ת הוא דרבנן, והיינו כנ"ל דבאמת ק' ממ"ג, אלא דלגבי דין דרבנן הקילו לקרותו מבושל אע"ג שלא היה צריך בישול, דהם אמרו והם אמרו. וכ"ה בר"י מלוניל דהואיל ותרווייהו דרבנן זיל הכא לקולא וזיל הכא לקולא לענין בישול גוים לא חשבינן להו (נ' דחסר: מבושלים) ולענין ע"ת חשבינן להו בישול עכ"ל וכ"ה במאירי כאן סד"ה דגים ע"ש, וכ"ז דלא כהר"ן ודו"ק. וע' ח' הריטב"א ד' לח. ד"ה ואם בלא"ה כ' כהר"ן ע"ש.

אך ק' דהרי פליגי בזה תנאי פסחים ד' מא. בקרבן

ולכ' י"ל דלרש"י מחלקים בין הגזרא בין החפץ, ר"ל דלגבי האדם המבשל דבר הנאכל כמו שהוא חי אמרי' דכיון דלא אהני מעשיו כ"כ, לאו שם מבשל עליו, דמבשל היינו מי שמכשיר אוכל ע"י בישול, משא"כ כאן, וע"כ לא מיקרי הגוי "מבשל", אלא על החפץ אם נתבשלו דגים אלו שנמלחו מקודם, הרי עתה מבושלים הם ונשתנו ממה שהיו מקודם מלוחים, וע"כ שם תבשיל עליהם, ואפשר לערב עמהם ע"ת, אך עדיין צ"ב מ"ש דלגבי החפץ כיון דהם מבושלים אפשר לקרותם מבושל, ה"נ יש לקרות את האדם מבשל, כיון שעושה דבר שיקראו דגים אלו אח"כ מבושלים. וע' ח' המאירי ביצה שם ד"ה ואם בלא"ה דאע"ג דלגבי בשולי גוים לא נחשב בשולם לכולם, לגבי ע"ת דרבנן

שולחן מלכים. "מלכים" הוא לאו דוקא, אלא עולה על שולחן שרים בארץ ההיא נמי אסור, ור"ל אנשים חשובים. כף החיים יו"ד סי' קיג ס"ק בשם האר"י ז"ל ועוד.

12. שערים מצויינים בהלכה

ועי' בתורת חטאת (דיני ביטול עכו"ם דין טז) שאינו עולה על שולחן מלכים עכו"ם. ובדרכ"ת (שם סק"י) הביא שכן כתב גם במנח"י (שם ס"ק לא), וכתב דמבואר דהעיקר תלוי במלכי עכו"ם, ואם אינו עולה על שולחן מלכי עכו"ם, אף שעולה על שולחן מלכי ישראל מותר, אמנם למעשה נשאר בצ"ע, דהא כל מפרשי השו"ע לא הזכירו כלום מזה עי"ש.

ועי' בפיהמ"ש להרמב"ם שנקט הלשון שאינו עולה על שולחן מלכים "באותו מקום". ומשמע דאפי' אם עולה על שולחן מלכים ברובא דעלמא, כיון שאינו עולה באותו מקום על שולחן מלכים אינו נאסר. וכן מדייק במקור מים חיים (סי' קיג) מדברי הרמב"ם (מאכ"א

13. ספר סדר יעקב

ללפת בו הפת. פליגי המפורשים אם הוא דוקא או לא. הרשב"א זח"צ (צית ג' ד' נד.) ס"ל דנמיני לפתן נעי שיעלו על שולחן מלכים דוקא ללפת, אבל שאר דברים הנאכלים בפני עזמם, אם עולין עש"מ לאכילה בפנ"ע נמי אסור. (ועי' ריטב"א) והמאירי כ' דלרבותא אמרו ללפת וכ"ש אם עולה עש"מ לאכילה בפנ"ע. ועי' טור ושו"ע סי' קיז/א' דאם עולה עש"מ ללפת זו הפת או לפרפרת אסור. ועי' היטב פר"ח ס"ק ג' זוהי. ונחמתי חיים כ' דנא לאפוקי מיני מרקחת דאוכלין נחמתי ארעי. (וי"ל דגם המאירי מודה לזה).

14. תוספות מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א ד"ה קא משמע

קא משמע לן לשרורי מנא קא מיכוין - ואף על גב דאמרין בפ' כלל גדול (שבת דף עד: ושם ע"ש) האי מאן דשדי סיכתא לאתונא חייב משום מבשל היינו לענין שבת דאע"ג דלשרורי מנא קא מיכוין מ"מ הוא מבשל קצת וגם לאותו ביטול גרוע הוא מתכוין וגבי שבת החמירו להחשיבו אבל לענין ביטול עובדי כוכבים לא חשיב ואינו (חייב) עד שיתכוין לביטול גמור.

15. חדושי הרשב"א על מסכת עבודה זרה דף לח/א

ולענין כלים שבשל בו העו"ג לפנינו דבר שיש בו משום ביטול נכרים, מסתברא שעריכין הכשר, דכל שאסורו חכמים פליטתו אסורה כמוהו, דהא אפילו שמנו של גיד שאינו אלא ממנהג קדושים אסור תערובתו בין בתערובת גופו בין בצירו ורוטבו, וכן כל איסורין של דבריהם ככחל וגבינה של נכרים, ואע"פ שלא אסרו ביטוליהן אלא משום גזירת בנותיהן ליכא למימר שאין בגיעוליהן משום חתנות אלא בגופן ממש, שא"כ אף אנו נאמר שאין לגזור משום חתנות אלא באוכל בביתו של נכרי א"נ בעיר, אבל בשדה א"נ בלוקח ואוכל בביתו של ישראל לא וכדעתיה דאיבו דהוה אכיל נהמא עד מיצרא דמתא, דאמרין התם איבו מנכית ואכיל עד מיצרא דמתא ואמר להו רבא ואיתימא ר"נ לא תשתעו מיניה דאיבו דאכיל נהמא דארמאי, וטעמא דכל שאסרו חכמים כעין דאורייתא אסרו. והילכך צריך לזהר בשפחות שלנו שרגילות לבשל לעצמן בקדרות שלנו שניחנו ישראל ע"ג האש או שיהפך קודם שהגיע למאכל בן דרוסאי, דאי לא הקדרה שנתבשל בה וקערה שנאכל בה אסורות. דכל שהמאכל אסור הכלים שבלעו ממנו אסורין ואם של חרס ישברו ואם של שטף יגעיל וילבן כדין כלים שבלעו מן האיסור, וכ"כ הרב בעל התרומה ז"ל אותן פנאדיש של דגים שאפה נכרי כיון שהדגים אסורין משום ביטול נכרים כמו כן העיסה שבמחוז אסורה, דאע"ג דפת התירו והשמניות של דגים הבלוע בו אינו בעין, מ"מ קודם שנבלע בעיסה היה אסור ונמצאת העיסה בלועה מאיסור דרבנן, ע"כ. (שם צה, ב):

16. שו"ע יו"ד סימן קיג

(טז) כלים שבשול בהם העובד כוכבים לפנינו דברים שיש בהם משום בישולי עובדי כוכבים, צריכים הכשר. ויש אומרים שאינם צריכים. ואף לדברי המצריכים הכשר, אם הוא כלי חרס מגעילו שלש פעמים, ודיו, מפני שאין לאיסור זה עיקר מדאורייתא: הגה - עובד כוכבים שבשל לחולה בשבת, מותר למוצאי שבת, אפילו לבריא, ואין בו משום בישולי עובדי כוכבים, דכל כה"ג היכרא איכא. (ב"י בשם הר"ן שכ"כ משם הרא"ה):

=====

17. רבנו חננאל על עבודה זרה דף לח/ב

וכן אשה שאין שם חששא שמא תחליף שופתת קדירה ע"ג כירה ועובדת כוכבים מגיסה בה עד שתצא מן המרחץ. או עד שתבא מן השוק:

18. חדושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א

ובאה גויה ומגיסה בה עד שתבא מבית המרחץ ואינה חוששת. פירוש דהגסה לאו מילתא היא כיון דבלאו הכי הוה מתעבד ביד ישראל, ומכל מקום הכא במאי עסקינן בדליכא למיחש לחלופי כגון שנעלה הדלת עליה ואין בבית שום דבר איסור שתוכל הגויה להחליפו לטובתה, וכן פר"ח ז"ל, ואף על גב דאי שקלתיה ואותבתיה בסלתא והדר אהדרתיה יש בו משום בישולי גוים, אפילו הכי אינה חוששת דלמה לה לגויה למעבד הכי, ואילו להעביר לא חיישינן.

19. רבנו חננאל על עבודה זרה דף לח/ב

איבעיא להו הניח עובד כוכבים והפך בו ישראל מהו. ופשיטנא א"ר יוחנן בין שהניח עובד כוכבים והפך בו ישראל ובין שהניח ישראל והפך עובד כוכבים מותר. ואינו אסור אלא עד שתהא התחלתו וגמרו ביד עובד כוכבים. ובלבד שלא תהא ביד עובד כוכבים בישול כמאכל בן דרוסאי:

20. תוספות מסכת עבודה זרה דף לח עמוד ב ד"ה ואתא ישראל

ואתא ישראל וחתו חתוי בגחלים - מכולה שמעתין משמע דבעינן שיהא ישראל מקרב הבישול קצת ומה שנהגו להשליך קיסם לתנור סומכין על מה שיש בדברים שבין בני בבל לבני ארץ ישראל דקאמר בני בבל משליכין קיסם לתנור ובני מערב אומרים קיסם זה מה מעלה ומה מוריד ואנו נמשכין אחר בני בבל ותלמודם.

21. דף על הדף מסכת עבודה זרה דף לח עמוד ב

בגמ': ר' חייא פרוואה איקלע לבי ריש גלותא, אמרו ליה ביצה צלויה מאי, אמר להו חזקי! ובר קפרא שרו ור' יוחנן אסר, ואין דבריו של יחיד במקום שנים אמר להו רב זביד לא תציתו ליה הכי אמר אביי הלכתא כוותיה דר' יוחנן, אשקיהו נגוטא דחלא ונח נפשיה.

וברש"י: הנך דבי ריש גלותא דלא הווי מעלי משום דאחמר עליהו עכ"ל.

וכתב הגה"צ ר"ח זייצ'יק ז"ל בספרו אור חדש (הפטרת פר' בחוקותי ע' תשיח):

כל הענין של בישולי עכו"ם הוא דרבנן, וביצה צלוי' היא במחלוקת. והם דבי ריש גלותא מדקדקים ונוזהרים במצוות אפילו באיסורי דרבנן, וכיון שכעסו על רב זביד משום שהחמיר להם בשעה שהיתה שיטה להתיר ביצה צלוי', גרמו שימות, ולא גרם בלבד, אלא ממש רצחוהו נפש, הלא זה נורא ואיום.

=====

22. ערוך השולחן יורה דעה סימן קיג סעיף ל

איסור שלקות אינו אלא כשלא היה להישראל שום חלק בהבישול אבל כשהיה לו איזה חלק מותר כיצד כגון שהניח העכו"ם את הבשר על האש או שמו הבשר בקדרה והניח הקדרה על האש או נתנה בתנור ובא הישראל והפך את הבשר או הגיס את הקדרה כדי לקרב הבישול או לתקנו מותר וכן להיפך כשהישראל הניח הבשר או הקדרה והעכו"ם הפכו או הגיס בקדרה מותר זה הכלל כל שבישלו ישראל מעט מהבישול בין בתחלה בין בסוף ה"ז מותר ואפילו אם בלא סיוע העכו"ם לא היה מתבשל מ"מ כיון שהיה להישראל קצת חלק בהבישול מותר וכך אמרו חז"ל [ל"ח ב] בין שהניח עכו"ם והיפך הישראל ובין שהניח ישראל והיפך עכו"ם מותר ואינו אסור עד שתהא תחלתו וגמרו וכו'.

23. ערוך השולחן יורה דעה סימן קיג סעיף מו

לכן י"א ג"כ להיפך ולהחמיר דאם בישלו עכו"ם כמאכל בן דרוסאי וגמרו ישראל אסור אא"כ הוא ערב שבת או ערב יום טוב או שיש הפסד מרובה בדבר או לכבוד אורחים אבל יש מרבתינו שמתירין בכל ענין דלהקל אמרו דמאכל בן דרוסאי הוי בישול ולא להחמיר וזהו דעת הרא"ש והטור ורוב פוסקים וכן משמע מדברי הרמב"ם וכן פסק רבינו הרמ"א בסעיף ט' וכתב שכן נוהגין ואין לפקפק כלל בזה והרוצה להחמיר יחמיר לעצמו ולא לאחרים.

24. ערוך השולחן יורה דעה סימן קיג סעיף מח

כל ספק בבישולי עכו"ם הולכין להקל מפני שהוא דרבנן וגם לא החמירו בו הרבה כמו שנתבאר ולפיכך אם הניח ישראל המאכל על האש והניח עכו"ם לשמרו והפך בו וגמר בישולו ואינו ידוע אם סילק הקדרה קודם שהגיע למאכל בן דרוסאי מותר דספק דבריהם להקל אבל כל שידענו בוודאי שסילקו אסור ויש מי שאומר דסילוק העכו"ם שלא בצווי הישראל אלא סילקה מעצמו לית לן בה [עב"ח] ודע דמאכל בן דרוסאי י"א שהוא חצי בישול וי"א שליש בישול והטור והש"ע תפסו כדיעה זו:

SEE ADDENDUM.25